

Представники владних структур, науково-дослідних та освітянських закладів, громадських організацій взяли участь в симпозіумах, семінарах, конференціях, підготовлених Молодіжним Партнерством. Одним з прикладів використання можливостей програми було проведення в 2011 році в Одесі симпозіуму з питань молодіжної політики. Щоправда, захід подібного спрямування, спочатку запланований в Україні на 2018 рік, було проведено в Молдові.

Розвиваючи підтримку політики, заснованої на доказах (обґрунтованої політики), Молодіжне Партнерство надало можливість представникам України розмістити інформацію про молодіжну політику та молодіжну роботу, зокрема, Дорожню карту реформування молодіжної сфери. Декілька разів розміщувалися узагальнені інформаційні матеріали, у яких за встановленою методикою висвітлювалася державна молодіжна політика в Україні (загальний контекст, статистика, основні актори та структури, законодавство, програми, бюджет, участь у європейських структурах тощо).

Одним з наочних прикладів впливу заходів, що здійснює Молодіжне Партнерство на молодіжний сектор України, став семінар з питань формування молодіжної політики (2013 – 2014 рр.), який активізував діяльність Міністерства молоді та спорту України, Державного інституту сімейної та молодіжної політики України щодо переведення в практичну площину питання про проведення семінарів-тренінгів для молодіжних працівників.

Завдяки існуванню мережі національних кореспондентів європейського Центру знань з молодіжної політики Україна має можливість забезпечувати рух необхідної інформації у двосторонньому напрямі. Нині існують можливості ширше використовувати кращі практики молодіжної політики у молодіжній сфері завдяки діяльності Молодіжного Партнерства.

Леонід ПРОКОПЕНКО

*д. держ. упр., професор, завідувач
кафедри права та європейської
інтеграції ДРІДУ НАДУ*

СПІВРОБІТНИЦТВО РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Курс України на європейську інтеграцію ставить на порядок денний розширення співробітництва регіонів України та країн ЄС. Говорячи про державне управління процесом міжрегіонального співробітництва, можна виділити три його найбільш поширені механізми: правовий, організаційний та ресурсні.

Правовий механізм відіграє особливу роль у державному управлінні

взагалі та в державному управлінні процесами європейської інтеграції зокрема. На жаль, поки що для реалізації політики європейської інтеграції він використовується несистемно. Хоча ще понад десять років тому В.А. Ющенко ставив питання про необхідність закріплення в Конституції України курсу держави на європейську інтеграцію, це було зроблено лише нещодавно.

Наступним логічним кроком було б прийняття Закону України «Про міжрегіональне співробітництво». Якщо Законом України «Про транскордонне співробітництво» від 24 червня 2004 р. в основному були врегульовані проблеми транскордонного співробітництва, то питання взаємодії регіонів України та ЄС, які не мають спільних кордонів, залишилися поза увагою законодавця. На законодавчому рівні відсутнє саме визначення поняття «міжрегіональне співробітництво» [1].

Іншим чинником, який стримує розвиток співробітництва регіонів України та країн ЄС, є відсутність відповідного інституційного забезпечення. На сьогодні запроваджені посади віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, посади заступників міністрів з питань європейської інтеграції, створено урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, проте відсутня відповідна вертикаль виконавчої влади на регіональному рівні.

Аналіз структури обласних державних адміністрацій свідчить про те, що необхідні структурні підрозділи для здійснення пріоритетного державного курсу на європейську інтеграцію і, зокрема, забезпечення міжрегіонального співробітництва створені переважно у прикордонних регіонах, де активно розвивається співпраця в рамках євро регіонів. Так, у Львівській облдержадміністрації створено департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва, до складу якого входить управління міжнародного співробітництва та євроінтеграції, в Івано-Франківській – управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій, у Волинській – департамент економіки та європейської інтеграції, в Одеській – департамент інвестицій, міжнародного та міжрегіонального співробітництва, в Закарпатській – управління зовнішньоекономічних зв'язків, інвестицій та транскордонного співробітництва.

Що стосується інших областей, то в них аналогічні структурні підрозділи відсутні: у Харківській облдержадміністрації, наприклад, створено департамент економіки і міжнародних відносин з управлінням зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародних відносин, у Дніпропетровській – управління зовнішньоекономічної діяльності, у Запорізькій – управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності, у Черкаській – департамент регіонального розвитку з управлінням інвестицій, міжнародного співробітництва та регуляторної політики, у Кіровоградській – департамент економічного розвитку і торгівлі з управлінням зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності,

державної регуляторної політики та розвитку підприємництва тощо. Тобто, їх завдання значно вужчі, ніж у прикордонних регіонах.

Ефективність інституційного механізму безпосередньо залежить від його ресурсного забезпечення: кадрового, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного тощо. На жаль, тут теж існує багато проблем.

1. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 р. №1861-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.

Тетяна МАМАТОВА

д.держ.упр., професор, професор кафедри менеджменту та управління проектами ДРІДУ НАДУ

Ірина ЧИКАРЕНКО

д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри менеджменту та управління проектами ДРІДУ НАДУ

Ольга КІРЄЄВА

к.держ.упр., доцент, доцент кафедри менеджменту та управління проектами ДРІДУ НАДУ

СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ У СТРАТЕГІЯХ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Починаючи з 2015 року в Україні на державному рівні визначено необхідність упровадження «смарт-спеціалізації» [7; 8]. «Смарт-спеціалізація – підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні» [6 – 8].

Як визначено у «Методиці розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації», «впровадження смарт-спеціалізації у стратегічне планування розвитку регіону здійснюється з метою: забезпечення сталого розвитку регіону; підвищення ефективності управління інноваційними процесами у регіоні; створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності; підвищення рівня інноваційної та інвестиційної активності регіону [6].

Так, у Постанові Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» визначено, що «не менше ніж одна стратегічна ціль регіональної стратегії визначається на засадах смарт-спеціалізації та передбачає інноваційний розвиток пріоритетних видів економічної діяльності регіону, підвищення рівня конкурентоспроможності регіону» [8].

Зазначений підхід є визнаним і широко апробованим у Європейському Союзі, у 12 країнах на регіональному та національному рівнях розроблено понад 120 стратегій смарт-спеціалізації [11].

Концепцію смарт-спеціалізації (*Smart specialization*) було розроблено групою «академічних експертів» у 2008 році [15] і вона дуже швидко зробила значний вплив на аудиторію вироблення політики в ЄС. Саме концепція смарт-спеціалізації є ключовим елементом інноваційного плану «ЄС 2020» – «Стратегія для розумного, стійкого та інклюзивного розвитку» [12]. У цьому програмному документі політики ЄС, зазначено, що необхідно «реформувати національні (і регіональні) науково-дослідні та інноваційні системи для сприяння «досконалості» та «розумній спеціалізації», посилити співпрацю між університетами, дослідними організаціями та бізнесом, впровадити спільне програмування та посилити транскордонне співробітництво у сферах з «доданою вартістю ЄС» та відповідно адаптувати національні процедури фінансування для забезпечення поширення технологій на території ЄС» [12, р. 11].

Фактично, «академічна» ідея смарт-спеціалізації виявилася дуже «практичною» і отримала надзвичайну «історію успіху»: Європейська Комісія вирішила побудувати платформу послуг (S3) для підтримки регіонів у їхніх зусиллях з розробки та впровадження стратегії «інтелектуальної» («smart» / «сма́рт») спеціалізації; на цей час саме наявність визначеної «смарт-спеціалізації» розглядається як умова для отримання фінансування від структурних фондів ЄС; ОЕСР проводить діяльність з вимірювання розумної спеціалізації [1 – 4; 10]. Європейська Комісія очікує, що як національному, так і на регіональному рівнях на усій території ЄС влада заохочуватиме розроблення національних та регіональних «стратегій досліджень та інновацій для смарт-спеціалізації» (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation, RIS3) з метою належного використання коштів структурних фондів ЄС і збільшення синергії між різними політиками ЄС, національних і регіональних, а також державних і приватних інвестицій [1; 13]. На думку експертів, розроблення Strategies for Smart Specialisation (S3) має на меті є виявлення унікальних функцій і активів кожної країни і регіону, підкреслення переваг регіональної промисловості й співпраці регіональних стейкхолдерів, а також має вирішальне значення для ефективного залучення інвестицій та інновацій у розвиток промисловості [5].